

SNEEUWPOP

In de woonkamer van het gezinsvervangende tehuis heeft Ina haar vaste plek op de bank. Ze gaat al zestien jaar elke doordeweekse dag naar een dagcentrum. Daar krijgt ze begeleiding bij activiteiten als zwemmen, snoezelen en muziek maken. Na werktijd zoekt ze gauw haar plaatsje op de bank op en overziet, wiegend met haar lichaam, wat er om haar heen gebeurt. Ze wil nauwelijks van de bank af komen, uit angst dat een ander haar plaats inpikt. Zo direct na werktijd en 's avonds na het eten maakt ze meestal tevreden geluiden. Net een spinnende poes. Maar in het weekend is het anders. Dan krijgt ze heftige huilbuien waarbij tranen en snot zich met elkaar vermengen. Haar wiegende bewegingen worden heftig. Ze is niet in staat uit te leggen waarom ze verdrietig is. Veel meer dan namen en losse woorden gebruiken kan ze niet.

Op zulke verdrietige momenten is Ina moeilijk te kalmeren. De begeleiders hebben al van alles geprobeerd: troostend een arm om haar heen slaan, haar neus laten snuiten, een glaasje water geven, proberen haar af te leiden. Soms gaat ze - sjokkend aan de arm van een begeleider - mee boodschappen doen. Dat vindt ze leuk en daarvoor wil ze haar plaats op de bank wel opgeven. Een wandeling lijkt nog het meest rustgevende effect te hebben. Maar voor zo'n uitje is Ina afhankelijk van de dienstdoende begeleiders en die hebben meestal weinig tijd of ze draaien alleen dienst. Dan mogen ze het huis niet verlaten; er moet altijd één begeleider in het huis zijn.

De begeleiders voelen zich onmachtig. Ze weten niet wat ze moeten met het verdriet van Ina. Eerlijkheidshalve zeggen ze tijdens de teamvergadering dat ze het gedrag ook storend vinden, en vooral belastend voor de medebewoners. Die hebben elk weekend dat gesnik maar te verduren. "Heb je die huilebalk weer," verzuchten ze dan.

Op een dag vraagt de orthopedagoge de teamleden of verveling misschien de oorzaak is van Ina's verdriet. De begeleiders bevestigen dat, en gooien zich meteen in de verdediging: er is nu eenmaal geen tijd om steeds met haar te wandelen. Als je alleen werkt mag je de deur niet uit, en het is niet verstandig Ina onder de begeleiding van andere bewoners naar buiten te laten gaan. Het enige wat overblijft is muziek voor haar opzetten. Zelf neemt ze nooit initiatief. Ze is niet in staat mee te doen aan spelletjes van huisgenoten. Memory is te hoog gegrepen, tekenen kan ze ook al niet. Dat ze zichzelf kan aan- en uitkleden vindt het team al een hele prestatie. De orthopedagoge geeft het team een observatieopdracht: kijk en luister wanneer Ina binnenshuis plezier heeft en noteer wanneer ze lacht op andere momenten dan wanneer ze op de bank zit. Een week later geven de teamleden

TEKENING J.EMVEE

aan dat Ina het meeste plezier heeft als ze met de gekleurde plastic eenden in bad zit. Ze vindt het leuk om met het opbollende badschuim te spelen. Ze geniet vooral als de begeleider af en toe poolhoogte neemt, even meespeelt en haar aan het lachen maakt door schuim weg te blazen of door het speels in het Ina's haar te wrijven. Ze hikt van het lachen als ze dan een sneeuwpop wordt genoemd. Ook lacht ze als een begeleider haar duwt terwijl ze in de tuin op de schommel zit, en helemaal als hij vrolijk roept dat ze hóger en hóger de lucht in gaat. Het zijn vooral **zintuiglijke** en **sensopathische** activiteiten waarmee de begeleiders de verveling en het verdriet op een

afstand kunnen houden. De begeleiders die weekeind-dienst draaien knopen dat goed in hun oren. Deze activiteiten kosten hun weinig tijd en Ina geniet van een lekker warm bad of zit stralend op de schommel terwijl een huisgenoot haar duwt. De medebewoners vinden het veel leuker om haar te duwen, dan tegen zo'n huilebalk op de bank te moeten aankijken. • Mieke Janssens